

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ЕКСПЕРТИЗА ТОВАРІВ В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

Методичні вказівки
до проведення практичних і лабораторних занять
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
денної та заочної форм здобуття освіти за
спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля»

Електронний ресурс

Рецензенти:

В. І. Чобіток – д.екон.н., проф., професор кафедри маркетингу та торговельного підприємництва ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія»;

Г. В. Обруч – д.екон.н., проф., професор кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом Українського державного університету залізничного транспорту.

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 6 від 28 лютого 2025 року)*

Е 41 **Експертиза** товарів в міжнародній торгівлі : методичні вказівки до проведення практичних і лабораторних занять для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня денної та заочної форм здобуття освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» [Електронний ресурс] / укладач М. М. Чуйко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. – (PDF 31 с.).

Методичні рекомендації складено відповідно до програми дисципліни «Експертиза товарів в міжнародній торгівлі». Мета видання – допомогти студентам закріпити знання з теоретичного курсу, набути навичок практичної і самостійної роботи. Навчально-методичне видання містить зміст практичних і лабораторних занять за кожною темою дисципліни, а також запитання для самопідготовки.

Для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» освітньо-професійної програми «Митна справа».

УДК 658.62

ВСТУП

Експертиза товарів в міжнародній торгівлі є складовою процедур митного контролю, що дозволяє виявляти та запобігати незаконній діяльності на етапі митного оформлення та є важливим інструментом у забезпеченні економічної стабільності країни з одного боку, та суб'єкта підприємництва – з іншого. Проведення митних експертиз товарів, що переміщуються через митний кордон України спрямоване, насамперед, на забезпечення національної та митної безпеки держави, недопущення потрапляння на внутрішній ринок України неякісних товарів, забезпечення фінансової безпеки України. Під час здійснення митних експертиз вирішується ряд завдань фінансового, контрольного, економічного, кримінально-статистичного та охоронного характеру. Враховуючи євроінтеграційний курс розвитку держави, постає потреба у визначенні природи і сутності митної експертизи, модернізації процедури проведення митних експертиз щодо окремих товарів, що переміщуються через митний кордон України.

Метою викладання навчальної дисципліни «Експертиза товарів в міжнародній торгівлі» є формування загальних та професійних компетентностей щодо опанування порядку проведення експертизи кількості та якості товарів, документальне оформлення результатів експертизи при здійсненні міжнародної торгівлі та застосуванні при митному оформленні товарів. Предметом вивчення навчальної дисципліни є експертиза об'єктів міждержавної торгівлі (товарів).

Дані методичні вказівки складено відповідно до програми дисципліни «Експертиза товарів в міжнародній торгівлі» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» галузі знань 07 Управління та адміністрування освітньо-професійної програми «Митна справа». Мета видання полягає в тому, щоб допомогти здобувачам закріпити знання з теоретичного курсу, набути навичок практичної і самостійної роботи.

Для підготовки до практичних і лабораторних занять здобувачам необхідно ознайомитись з рекомендованою літературою та, використовуючи конспект лекцій, вивчити основні теоретичні питання за кожною темою дисципліни. Здобувачі можуть перевірити свою підготовленість до занять шляхом відповідей на запитання, які надано для самопідготовки. Якщо здобувач не готовий до занять, він до роботи не допускається. Здобувачі виконують практичне заняття самостійно або групами під керівництвом викладача. Отримані результати записуються у зошит для практичних робіт. Для закріплення навичок з конкретних тем здобувачі вирішують ситуаційні задачі.

Лабораторні заняття проводяться в лабораторії під керівництвом і наглядом викладача. Перевірка знань здобувачів проводиться шляхом опитування, перегляду практичних і лабораторних робіт та аналізу рівня виконання завдань. Оформлена робота подається на підпис викладачу. Якщо робота виконана не повністю, з недоробками або неохайно, викладач її не зараховує.

Розділ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ
ЕКСПЕРТИЗИ В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

Тема 1
ОСНОВНІ КЛАСИФІКАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТОВАРНІ
НОМЕНКЛАТУРИ В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

Практичне заняття № 1

Визначення коду товарів, що перетинають кордон України,
згідно з Українською класифікацією товарів
зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД)

Мета роботи: ознайомитись з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності, набути практичних навичок визначення коду товару за УКТЗЕД.

1. Теоретичні відомості

Класифікація – це поділ безлічі об’єктів на підмножини за подібністю або розходженням відповідно до прийнятих методів. Ознака класифікації – це властивості або характеристика товару, за якими характеризується класифікація (призначення, сировинна ознака, технологічні, рецептурні, компонентні, структурні ознаки). Проблема класифікації навіть на перший погляд не здається простою, враховуючи кількість найменувань товарів, які щоденно перетинають кордони по всьому світу.

Нова редакція Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) введена в дію згідно з Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про митний тариф України». УКТЗЕД запроваджується в Україні як товарна номенклатура Митного тарифу України й використовується при здійсненні митного оформлення товарів та предметів, що переміщуються через митний кордон України, і в митній статистиці зовнішньої торгівлі.

УКТЗЕД гармонізовано з міжнародними митними класифікаціями: на рівні шести знаків УКТЗЕД відповідає Гармонізованій системі опису та кодування товарів ООН (HS-2002), на рівні восьми знаків – Комбінованій номенклатурі Європейського Союзу (CN-2003), дев’ятий та десятий знаки відповідають деталізації коду товару на національному рівні України.

Об’єкти класифікації в УКТЗЕД – це всі товари, що є предметом обігу в зовнішній торгівлі.

Історично склалося, що на базі Номенклатури Ради митного співробітництва (НРМС) побудована Комбінована номенклатура Європейської економічної співдружності (КН ЄС) та Гармонізована система опису товарів і кодування товарів (ГС або HS). У свою чергу, на базі цих номенклатур

побудована Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності Співдружності Незалежних Держав (ТН ЗЕД СНД) та УКТЗЕД. Тому розгляд української класифікації неможливий без розгляду бази, на якій вона побудована.

Основні класифікаційні ознаки Гармонізованої системи: ступінь обробки продукту та виробу, вид матеріалу, споживчі властивості товару, значення його для світової торгівлі. Весь товарний потік міжнародної торгівлі відповідно до класифікаційних положень Гармонізованої системи об'єднаний у шість підрозділів і двадцять один розділ. У кожному розділі виділяються групи, підгрупи, позиції, субпозиції. Гармонізована система розповсюджується тільки на товари, які підлягають митному контролю і рекомендовані для включення в обсяги експорту та імпорту видимих і рухомих товарів.

Послуги, що купуються в інших країн або продаються за кордон, не можуть бути об'єктом митною огляду, тому митною статистикою не враховуються. Обсяг їх експорту та імпорту враховується лише при складанні платіжного балансу (balance of payments). У ГС товари класифікуються в першу чергу залежно від того, чим вони є по суті, а в другу чергу – залежно від стану їх переробки, походження або призначення.

Основними елементами номенклатури Гармонізованої системи є система класифікації і система кодування. Система класифікації має шість ступенів: розділи (21), групи (99), підгрупи (33), товарні позиції (1241), підпозиції (3553), субпозиції (5019).

У Гармонізованій системі для позначення розділів і підгруп, використовуються римські цифри, для позначення груп, товарних позицій і субпозицій – арабські.

Відповідно до системи класифікації товари групуються за такими ознаками:

- походження (розділи I, II, V);
- функціональне призначення (розділи IV, XI, XII, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI);
- хімічний склад (розділи III, VI, VII);
- вид матеріалу, з якого виготовлено товар (розділи VIII, IX, X, XIII, XIV, XV).

У системі класифікації в групи 1-24 входять продукти харчування, сировина для їх виготовлення, а також алкогольні та безалкогольні напої, тютюн з його заміниками та ін. До груп 25-97 входять сировина і продукція, що не відносяться до продуктів харчування, устаткування та ін.

Узагальнені групи можна деталізувати таким чином:

1. За призначенням: продовольчі товари та напої; промислова сировина; пальне та мастильні матеріали; машини й обладнання, включаючи інструменти; транспортні засоби (виробничого і особистого споживання); промислові товари широкого попиту.

2. За ступенем обробки: товари сировинні (виробничого і невиробничого призначення); напівфабрикати (виробничого і невиробничого призначення); готові вироби (виробничого користування, товари для споживання).

Для формування груп у Номенклатурі Гармонізованої системи (НГС) використовується принцип послідовності обробки товарів від сировини до одержання напівфабрикатів і готових виробів.

Сировинні товари – це продукція добувної промисловості, сільського та лісового господарства, вартість якої значною мірою залежить від обробки.

До напівфабрикатів належить продукція незавершеного виробничого процесу, яка потребує подальшої обробки, розрахована для включення до складу інших товарів, перед тим як стати засобом виробництва або предметом споживання.

Готові товари – це всі промислові вироби, розраховані на споживання або використання в промисловості, сільському господарстві, на транспорті, у домашньому господарстві, та промислові товари короткострокового використання (строком не більше одного року).

Отже, розподіл загального масиву товарів на розділи й окремих груп товарів на підгрупи (римські цифри) проводиться для зручності користування номенклатурою і не знаходить безпосереднього відображення в шестизначному цифровому коді товару (арабські цифри). Структура шестизначного коду товару в Номенклатурі Гармонізованої системи (НГС) побудована за десятковою системою (використовуються арабські цифри). Перші дві цифри шестизначного коду означають товарну групу, перші чотири цифри – товарну позицію, п'ята та шоста цифри – субпозицію відносно одного й того самого товару.

Десятизначний цифровий код УКТЗЕД складається з таких елементів: перші шість цифр означають код товару за ГС, ті самі шість цифр плюс сьомий і восьмий знаки утворюють код товару за КН ЄС, дев'ята та десята цифри (поки що в усіх випадках «0») призначені для можливої деталізації в майбутньому тих чи інших товарних позицій з урахуванням інтересів України (рис. 1).

Код товару відповідно до УКТЗЕД (10 знаків)									
X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Код товару відповідно до ГС (6 знаків)						Додаткова деталізація Європейської Співдружності (7-й, 8-й знаки)			
Код товару відповідно до КН ЄС (8 знаків)								0	0

Рис. 1. Структура коду товару в УКТЗЕД

Таким чином, структура десятизначного цифрового кодового позначення товарів в УКТЗЕД включає: код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної підпозиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної підкатегорії (десять знаків). Для докладнішої товарної класифікації використовуються сьомий, восьмий, дев'ятий та десятий знаки цифрового коду.

Повний текст УКТЗЕД міститься в Законі України «Про Митний тариф України».

Приклад:

Необхідно класифікувати згідно з УКТЗЕД необроблене лляне волокно.

Класифікаційне рішення: 5301100000

53 – група: Інші рослинні текстильні волокна; пряжа з паперу і тканини з паперової пряжі

5301 – товарна позиція: Волокно лляне, оброблене чи необроблене, але непрядене; пачоси та відходи льону (включаючи прядильні відходи та обтіпану сировину)

5301.10 – підпозиція: волокно лляне, необроблене або вимочений льон

53011000 – товарна категорія

5301100000 – товарна підкатегорія

2. Порядок виконання роботи

1. Ознайомтеся з порядком класифікації товарів згідно з ГС та УКТЗЕД.

2. Ознайомтеся з основними правилами інтерпретації УКТЗЕД та системою класифікації УКТЗЕД.

3. Розв'яжіть нижченаведені ситуаційні завдання, користуючись посиланнями:

<https://services.dtkr.ua/classifiers/zed>

<https://qdpro.com.ua/uk/uktzed>

Завдання № 1

Класифікуйте до рівня субпозиції, тобто визначте код відповідно до УКТЗЕД, товари, що ввозяться на територію України. Товарна номенклатура наступна: папая, абрикоси, персики, банани, ківі, інжир, тамаринд, мандарини, лимони, авокадо.

Завдання № 2

Класифікуйте до рівня субпозиції, тобто визначте код відповідно до УКТЗЕД, кондитерські вироби, що ввозяться на територію України. Товарна номенклатура наступна: жувальна гумка в пластинах, фруктові пастилки, шоколад білий, шоколадні батончики, вафлі.

Завдання № 3

Визначте найменування товарів, що ввозяться на територію України, за наданим кодом продукції відповідно до УКТЗЕД. Кодування товарів за товарною номенклатурою наступне: 14.01.100, 12.08.10, 39.12.90.1, 93.06.30.30, 24.02.20.10, 02.06.41, 27.11.11.

Завдання № 4

На пункт митного контролю надійшли наступні види товарів: очищена оливкова олія першого (холодного) пресування; олія арахісова сира для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування. Визначте код відповідно до УКТЗЕД.

Лабораторне заняття № 1

Експертиза відповідності кодів товарів товарній номенклатурі зовнішньоекономічної діяльності

Мета: навчитися проводити експертизу відповідності товарів їх кодам товарної номенклатури зовнішньоекономічної діяльності.

Матеріальне забезпечення: Закон України «Про митний тариф України», Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності.

Час проведення: 4 години

Питання для підготовки з теми та контролю знань студентів

- Як визначити код товару за УКТ ЗЕД?
- Правила визначення країни походження товару.
- За яким порядком експерт повинен проводити визначення коду товарів?
- Особливості ідентифікації товарів, які надходять в Україну з-за кордону.

Завдання 1. Вивчення методик визначення кодів товарів за УКТ ЗЕД

1. Ознайомитись зі змістом і структурою класифікатора УКТ ЗЕД.
2. Виписати основні етапи проведення визначення коду товарів.
3. Вивчити основні завдання експерта з визначення відповідності імпортованих товарів УКТ ЗЕД.
4. Засвоїти порядок оформлення документації за результатами експертизи щодо відповідності товарів кодам товарної номенклатури зовнішньоекономічної діяльності.

Завдання 2. Експертиза відповідності кодів товарів товарній номенклатурі зовнішньоекономічної діяльності

Необхідно визначити коди парфумерно-косметичних товарів, які були представлені під час митного контролю експерту-товарознавцю.

Вихідні дані:

1. Рідке мило «Сандал», «Лавандове».
2. Лосьйон після гоління «NIVEA».
3. Гель для душу «MIAMI BEACH», «FAIR».
4. Компактна пудра «LUMIERE MATE», розсипчаста пудра, гідратуюча пудра.
5. Лак для нігтів, рідина для зняття лаку, закріплювач лаку для нігтів.
6. Креми: денний «Біонутритив», крем під очі «Ревю», крем для загару Полі», нічний відновлюючий крем «Ретинол Актив».

7. Парфумерна вода «ОРИУМ», «Магнолія», туалетна вода «Орхідея», одеколон «Візаві».

Визначити які документи і за яким порядком оформлюються експертом за результатами проведення експертизи відповідності кодів парфумерно-косметичних товарів УКТ ЗЕД. Самостійно вибрати 1-3 парфумерно-косметичні товари і, провівши експертизу, оформити її результати з визначення коду УКТ ЗЕД.

Зробити висновок за результатами лабораторного заняття.

Тема 2 ЕКСПЕРТИЗА КІЛЬКОСТІ ТА ЯКОСТІ ТОВАРІВ, СЕРТИФІКАЦІЯ Й ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

Практичне заняття № 2

Оцінювання вартості товарів у міжнародній торгівлі

Мета роботи: ознайомитися з визначенням митної вартості в залежності від умов поставки при імпорті та експорті товарів, способами її визначення.

1. Теоретичні відомості

Визначення митної вартості товарів, які ввозяться в Україну відповідно до митного режиму імпорту, здійснюється за такими методами:

- 1) основний – за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції);
- 2) другорядні:
  - а) за ціною договору щодо ідентичних товарів;
  - б) за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів;
  - в) на основі віднімання вартості;
  - г) на основі додавання вартості (обчислена вартість);
  - д) резервний.

Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод – за ціною договору (вартість операції). Кожний наступний метод застосовується лише у разі, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу.

Застосуванню другорядних методів передують процедури консультацій між митним органом та декларантом з метою визначення основи вартості ідентичних або подібних товарів.

Під час таких консультацій митний орган та декларант можуть здійснити обмін наявною у кожного з них інформацією за умови додержання вимог щодо її конфіденційності. У разі неможливості визначення митної вартості товарів за

вартістю ідентичних або подібних товарів за основу для її визначення може братися або ціна товару на основі віднімання вартості або на основі додавання вартості. Методи на основі віднімання та додавання вартості (обчислена вартість) можуть застосовуватися у будь-якій послідовності на прохання декларанта або уповноваженої ним особи.

При цьому кожний наступний метод застосовується, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу.

У разі якщо неможливо застосувати жоден із зазначених методів, митна вартість визначається за резервним методом.

Завдання № 1

Визначити митну вартість в залежності від умов поставки при імпорті товарів в Україну.

Завдання № 2

Визначити митну вартість залежно від умов поставки при експорті товарів з України.

Завдання № 3

1. Фактурна вартість товару «ручки кулькові», який надійшов в Україну (м. Харків) з Японії, на умовах EXW Токіо, складає 6000 доларів США. Вартість транспортування від Токіо до Харкова 3200 доларів США, у тому числі до кордону України – 3000, після перетину кордону України – 200 доларів США. Визначити митну вартість товарів.

Завдання № 4

В Україну з Німеччини надійшов товар – «обладнання для перукарні». Згідно з договором купівлі-продажу товар поставляється за умовами DDU Харків. Вартість його за контрактом 150 000 доларів США. Враховуючи обрані умови контракту – DDU Харків, до рахунку фактури продавець уключив усі витрати, які він зробив при доставці вантажу до Харкова, в тому числі й зроблені після перетину митного кордону України. Вартість транспортування після перетину митного кордону 600 доларів США. Визначити митну вартість товарів.

Лабораторне заняття № 2

Сутність та основні поняття товарознавчої експертизи в міжнародній торгівлі

Мета: Вивчення основних понять, термінів товарознавчої експертизи, особливостей різних видів експертиз в міжнародній торгівлі.

Матеріальне забезпечення: Статут Торгово-промислової палати України, Інструкція про порядок проведення товарознавчих експертиз експертами Торгово-промислової палати України.

Час проведення: 4 години

Питання для підготовки з теми та контролю знань студентів

- Що таке товарознавча експертиза?
- Назвати основні види експертизи в міжнародній торгівлі, які виконують експерти ТПП України?
- Відмінні особливості експертизи та контролю якості товарів в міжнародній торгівлі.
- Які існують види товарознавчих експертиз?
- В яких випадках призначаються : додаткова, повторна, комплексна експертизи?
- Назвати організації та установи, які уповноважені проводити експертизу в Україні.
- Дати визначення основним термінам та поняттям товарознавчої експертизи.

Завдання 1. Вивчення структури експертизи товарів, основних елементів експертизи в міжнародній торгівлі

Вивчити основні поняття, мету та завдання експертизи товарів.

Охарактеризувати основні елементи структури експертизи товарів в міжнародній торгівлі.

Дати характеристику структури різних видів експертиз за різними ознаками та оформити у вигляді таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Характеристика структури різних видів експертиз

№ з/п	Види експертизи	Об'єкти експертизи	Суб'єкти експертизи	Завдання експертизи	Використані методи експертизи	Висновки за результатами експертизи
1	Товарна (товарознавча)					
2	Економічна					
3	Технологічна					
4	Судова					
5	Екологічна					

Завдання 2. Вивчення особливостей різних видів товарознавчих експертиз

Товарознавча експертиза поділяється за видами на:

- Первинну або основну;
- Додаткову;
- Повторну;

- Контрольну.

За кількістю учасників експертиза може бути:

- Одноособова;
- Комісійна: однопрофільна та комплексна

Первинна або основна експертиза є початком експертної оцінки товару за позовом зацікавленої особи. Під час її проведення товар досліджується вперше згідно представлених даних на момент експертної перевірки.

Додаткова експертиза проводиться в разі неможливості формулювання вичерпного висновку експертом із-за незалежних від нього причин або необхідності проведення додаткових заглиблених досліджень. Може доручатися як тому ж самому експерту, так і іншому.

Повторна експертиза виникає в результаті сумнівів у вірності висновків експерта. Підставами для проведення повторної експертизи можуть бути:

1. істотне порушення вимог діючих законів;
2. необґрунтованість позиції експерта;
3. наявність протиріч між його висновками та іншими фактичними даними.

Повторна експертиза доручається іншому експерту.

В разі дослідження одного й того ж самого товару проводиться *одноособова* експертиза. Вона може бути додатковою або повторною, але здійснюється тільки після проведення основної (первинної).

Комісійна експертиза – це експертиза, яку проводить комісія експертів.

Складається вона із осіб:

1. однієї спеціальності, наприклад – товаровознавці непродуктованих товарів з різних груп товарів;
2. з експертів різних спеціальностей, наприклад – товаровознавці продуктів та фахівців санітарно-епідеміологічної служби.

У першому випадку експертиза буде *однопрофільною*, тобто суто товаровознавчою, а у другому випадку – *комплексною* – товаровознавчо-санітарною.

Комплексна експертиза призначається у випадках, коли вирішення питання про якість та інші категорії товару, вимагає сукупного використання даних, що відносяться до різних галузей знань, у зв'язку з чим виконання експертизи і доручається експертам різних спеціальностей.

Декільком експертам однієї спеціальності доручається провадження повторних експертиз, особливо у випадках розходжень у позиціях експертів, які виконували попередню експертизу.

Комісія експертів може призначатися і для проведення первинної експертизи, наприклад, в силу складності дослідження товару або особливого доказового значення очікуваного висновку.

Ознайомитись з підставами для проведення різних видів експертиз, їх характеристиками, метою та особливостями документального оформлення.

Заповнити таблицю 2.2.

Таблиця 2.2 – Особливості різних видів експертиз в міжнародній торгівлі

№ з/п	Вид експертизи	Особа, яка має право призначити експертизу	Мета експертизи	Особливості документального оформлення

Зробити висновок за результатами лабораторного заняття.

Тема 3 МИТНА ЕКСПЕРТИЗА ТОВАРІВ

Лабораторне заняття № 3

Правила проведення експертизи вантажів. Особливості експертизи вантажів, які надійшли залізничним та автомобільним видами транспорту

Мета: вивчити правила перевезення вантажів залізничним та автомобільним транспортом. Ознайомитись з особливостями пакування та маркування транспортних засобів і тари, приймання вантажів і супровідної документації від різних перевізників.

Матеріальне забезпечення: Статут залізниць України, Положення про постачання товарів народного споживання, Методика проведення експертизи вантажів, що надійшли автомобільним транспортом.

Час проведення: 4 години

Питання для підготовки з теми та контролю знань студентів

- Особливості експертизи товарів, які надійшли залізничним транспортом
- Значення транспортного маркування товарів в товарознавчій експертизі
- Які особливості маркування окремих видів тари?
- Проведення експертизи товарів, які надійшли водним транспортом
- Особливості експертизи товарів, одержаних повітряним транспортом
- Особливості проведення експертизи товарів, що надійшли у пошкодженій та відкритій тарі
- Порядок проведення експертизи вантажів з ознаками відкривання, псування тощо

Завдання 1. Особливості експертизи товарів, які надійшли залізничним транспортом

Вивчення основних правил перевезення вантажів залізничним транспортом. Ознайомитись з розділами Статуту залізниць України і дати письмові відповіді на питання у вигляді таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні положення Статуту залізниць України

Питання	Розділ, пункт статуту	Зміст відповіді
1. Який порядок отримання вантажів залізничним транспортом		
2. В яких випадках та ким складається комерційний акт		
3. Яке значення має вірне маркірування вантажів на залізничному транспорті		
4. Від чого залежить розмір оплати перевезень залізничними транспортом		
5. Строки зберігання вантажів на залізниці		
6. В яких випадках одержувач вантажу звільняється від сплати штрафу за простій вагонів або затримку контейнеру		
7. В яких випадках залізниця видає вантаж без перевірки ваги, кількості місць та стану вантажу		

Завдання 2. Вивчення особливостей експертизи вантажів, які надійшли в автотранспорті

Перш ніж відкрити автотранспортний засіб, експерт повинен ознайомитись із транспортними та супровідними документами. Звірити номер транспортного засобу з номером, вказаним у транспортному документі.

Необхідно впевнитися, що транспортний засіб справний в комерційному та технічному відношенні. Перевірити наявність пломб відправника, їх цілісність і відповідність відтисків даним, вказаним у транспортному або супровідному документі постачальника.

Перевіряючи вміст транспортного засобу, експерт повинен перевірити стан тари та упаковки товарів, реквізити маркірування.

При проведенні експертизи у місцях зберігання товарів, експерт звертає увагу на умови зберігання і порядок складування, наявність пошкодження тари або слідів відкривання. Все це фіксується в Робочому зошиті експерта, а потім і в акті експертизи певної форми.

Акт експертизи складається окремо на кожну партію товару, що надійшла за одним транспортним документом постачальника.

Вивчити Методику проведення експертизи вантажів, що надійшли автомобільним транспортом.

Надайте відповіді на питання:

1. Які особливості експертизи вантажів при міжнародних перевезеннях автотранспортними засобами?
2. Коли виникає необхідність проведення експертизи та з чиєї ініціативи вона здійснюється?
3. Хто має право проводити експертизу?

Зробити висновок за результатами лабораторного заняття.

Тема 4

ЕКСПЕРТИЗИ, ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ НЕТАРИФНИХ МЕТОДІВ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Практичне заняття № 3

Експертизи, пов'язані із забезпеченням нетарифних методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Мета роботи: закріпити теоретичні знання стосовно нетарифних методів, які використовують в Україні при регулювання зовнішньоекономічних операцій та проведенні експертизи.

1. Теоретичні відомості

Основними інструментами системи нетарифного регулювання зовнішньоекономічних зв'язків є ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій.

Квоти – це граничні обсяги визначених товарів в натуральних чи вартісних одиницях, що дозволено експортувати (імпортувати) з України протягом визначеного періоду часу.

Квоти бувають трьох видів: індивідуальні, групові та глобальні.

Ліцензії – це дозвіл на імпорт (експорт) товарів протягом визначеного періоду часу. Ліцензії видаються компетентними органами.

Ліцензії бувають: генеральні, індивідуальні, разові.

Ліцензії встановлюють обсяги ввезених (та тих, що вивозяться) товарів у кількісному чи вартісному вираженні. Але незважаючи на обмеження підприємств у виборі ринку й обсягу торгівлі, саме ці види зовнішньоекономічного регулювання одержали в даний час найбільше поширення.

До нетарифних методів зовнішньоторговельного регулювання відносяться ще такі:

- ускладнення митних процедур;
- збільшення кількості необхідної документації;
- підвищення вимог до якості маркірування, упакування, виконання вимог стандартів;
- встановлення фітосанітарного, ветеринарного й іншого видів санітарного й екологічного контролю.

До нетарифних методів відносяться також різні податки на імпорт і експорт понад мито, валютні обмеження, пов'язані з одержанням дозволу на використання валюти для імпортних закупівель, різні адміністративні, прикордонні й інші збори.

Крім того, до інструментів нетарифного регулювання відносяться комплекс податків, які застосовуються в системі зовнішньоекономічної діяльності. До внутрішніх податків і зборів відносяться різні податки на імпорт і експорт понад мито. Якщо мито – це податок, що стягується державними органами, митними службами з товарів, що провозяться через державний кордон, по ставках митного тарифу, то митні збори – це додаткові збори, що стягуються понад мито.

Внутрішні податки та збори – методи спрямовані на підвищення внутрішньої ціни і імпортного товару.

2. Порядок виконання роботи

1. Ознайомтеся з теоретичним матеріалом щодо нетарифного регулювання зовнішньоекономічних зв'язків.

2. Проаналізувати нормативні акти в сфері нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

3. Розв'яжіть нижченаведені завдання, звертаючи увагу на наведений приклад розв'язання.

Завдання № 1

В Україну ввозиться партія товарів. Розрахуйте їх митну вартість на основі таких даних:

Характеристика товарів	Товари			
	А	Б	В	Г
Ціна покупки за одиницю, грн.	52	12	190	284
Витрати на транспортування одиниці товару до перетину кордону, грн.	12	31	8	31
Комісійні витрати на оформлення одиниці товару, грн.	12	1	54	21
Плата за використання інтелектуальної власності за одиницю товару, грн.	4	7	0	6
Мінімальна митна вартість одиниці товару, встановлена урядом, грн.	40	-	250	500
Кількість товарів які завозяться в Україну, шт.	40	1000	1200	230

Визначити суму митного збору за перебування товарів під митним контролем, якщо до митниці призначення товари прибули 09.04.2024 р. Дата доставки вантажу 12.04.2024 р. Власник вантажу надав вантаж до митного оформлення 19.04.2024 р. Визначить суму митних платежів та їх питому вагу в кінцевій продажній ціні, якщо ставка мита складає 20%, ставка акцизного збору – 5%, ПДВ – 20%.

Розв'язання

Спочатку необхідно визначити митну вартість по кожному виду товару.

Митна вартість одиниці товару (А) = $52 + 12 + 12 + 4 = 80$ грн.

Митна вартість партії (А) = $80 * 40 = 3200$ грн.

Митна вартість одиниці товару (Б) = $12 + 31 + 1 + 7 = 51$ грн.

Митна вартість партії (Б) = $51 * 1000 = 51000$ грн.

Митна вартість одиниці товару (В) = $190 + 8 + 54 = 252$ грн.

Митна вартість партії (В) = $252 * 1200 = 302400$ грн.

Митна вартість одиниці товару (Г) = $284 + 31 + 21 + 6 = 342$ грн.

Оскільки по товару Г урядом встановлена мінімальна митна вартість в розмірі 500 грн за од., а фактична митна вартість одиниці склала 342 грн. за од., то для подальших розрахунків використовуємо вартість, що встановлена урядом. Отже,

Митна вартість партії (Г) = $500 * 230 = 115000$ грн.

Розраховуємо загальну вартість всієї партії товарів як суму митних вартостей по окремим товарам:

Загальна митна вартість = $3200 + 51000 + 302400 + 115000 = 471600$ грн.

Далі необхідно визначити розмір платежів, що будуть сплачені при перетині митного кордону: митний збір, мито, акцизний збір, ПДВ.

Митний збір за перебування товарів під митним контролем в даному випадку не справляється, оскільки партія товарів перебувала на митниці лише 10 днів, а відповідно до чинного законодавства в разі перебування товарів під митним контролем протягом 15 днів митний збір за цей період не справляється. На розраховану загальну митну вартість партії нараховуємо мито:

Мито = $471600 * 0,2 = 94320$ грн.

Визначаємо розмір акцизного збору:

Акцизний збір = $(471600 + 94320) * 0,05 = 28296$ грн.

Розраховуємо суму податку на додану вартість:

ПДВ = $(471600 + 94320 + 28296) * 0,2 = 118843,2$ грн.

Ціна продажу при перетині партії товарів митного кордону України складе:

Ціна продажу = $471600 + 94320 + 28296 + 118843,2 = 713059,2$ грн.

Тепер визначимо суму платежів, які нараховуються при перетині митного кордону, а також їх питому вагу в ціні продажу.

Загальна сума митних платежів = Мито + Акцизний збір + ПДВ = $94320 + 28296 + 118843,2 = 241459,2$ грн.

Питома вага митних платежів = $241459,2 / 713059,2 = 0,33$ або 33%.

Відповідь: сума митного збору за перебування товарів під митним контролем 713059,2 грн. Сума митних платежів 241459,2 грн., їх питома вага в кінцевій продажній ціні – 33%.

Завдання № 2

Проаналізуйте на конкретному прикладі чи можуть бути встановлені за одним товаром одночасно групові та індивідуальні квоти.

Завдання № 3

1. На митну територію України ввозиться товар (люстри для житлових приміщень–код за УКТ ЗЕД 9405109100). Які дозвільні документи нетарифного регулювання необхідно надати митним органам для митного оформлення такого товару?

Завдання № 4

На митну територію України ввозиться товар (пшениця–товарна позиція за УКТ ЗЕД 1001). Які дозвільні документи нетарифного регулювання необхідно надати митним органам для митного оформлення такого товару?

Тема 5 ЕКСПЕРТИЗА ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ

Практичне заняття № 4

Експертиза походження товарів

Мета: вивчити загальний порядок визначення країни походження товарів та критерію достатньої переробки, застосування відповідних сертифікатів і проведення експертизи.

1. Теоретичні відомості

Країна походження товару має супроводжуватись сертифікатом форми «А» і визначається відповідно до ст. 18 Закону України «Про єдиний митний тариф», і міжнародних угод за участю України.

Країною походження товарів вважається країна, де товари було повністю вироблено або піддано достатній переробці чи обробці.

Повністю виробленими в даній країні вважаються такі товари:

- 1) корисні копалини, видобуті в межах її території або економічної зони;
- 2) рослинна продукція, вирощена на її ґрунті;
- 3) живі тварини, вирощені в ній;
- 4) продукція одержана в ній від живих тварин;
- 5) вироблена в ній продукція мисливського, рибальського і морського промислу;
- 6) продукція морського промислу, добута або вироблена у Світовому океані суднами даної країни, а також суднами орендованими (зафрахтованими) нею;

7) вторинна сировина і відходи, які є результатом виробничих та інших операцій, здійснюваних у даній країні;

8) товари вироблені в даній країні виключно з продукції, зазначеної в пунктах 1–7.

Переробка або обробка товарів у даній країні вважається достатньою, якщо:

– декларовані товари класифікуються в тарифній позиції інші, ніж матеріали чи вироби, що походять з третіх країн, і були використані для їх виготовлення;

– у вартості декларованих товарів частка доданої вартості становить не менше ніж 50%.

Не можуть визнаватися як достатня переробка товарів такі технологічні операції:

– щодо схоронності товарів під час їх зберігання чи транспортування;

– підготовка товару до продажу і транспортування (подрібнення партії, формування відправлень, сортування та переупакування);

– прості складальні операції;

– змішування товарів (компонентів) без надання одержаній продукції характеристик, що істотно відрізняють її від вихідних складових.

У ст. 19 Закону України «Про Єдиний митний тариф» наведено перелік товарів і предметів, звільнених від сплати мита. Класифікатор звільнено від обкладення ввізним та вивізним митом, згідно з наказом ДМСУ від 24.05.2000 р. №300 «Класифікатори пільг в обкладенні товарів ввізним митом та вивізними митами» визначає об'єкти звільнення від обкладення митом, тарифні пільги та преференційні режими, що надаються відповідно до Закону України «Про Єдиний митний тариф», Декрету КМУ «Про Єдиний митний тариф України», інших законодавчих актів, міжнародних договорів та інших зобов'язань.

2. Порядок виконання роботи

1. Ознайомтеся з теоретичним матеріалом щодо порядку визначення країни походження товарів.

2. Проаналізувати нормативні акти в сфері нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

3. Розв'яжіть нижченаведені завдання.

Завдання № 1

Наведіть приклади країн з якими підписано угоди про вільну торгівлю.

Завдання № 2

Законспектуйте матеріали відносно країн з якими підписані торговельно-економічні угоди з надання режиму найбільшого сприяння або раціонального режиму.

Завдання № 3

1. Перевірити правильність визначення країни походження товару, зазначеного у сертифікаті про походження, на відповідність правилам визначення країни походження.

2. На основі отриманих документів визначити правильність встановленого торгово-промисловою палатою критерію походження і відповідність записаної в сертифікаті інформації.

Завдання № 4

1. Дослідити, які критерії не беруться до уваги у визначенні країни походження товару.

2. Якщо у виробництві товару беруть участь дві або більше країн, які критерії походження в цьому випадку застосовуються?

РОЗДІЛ 2

СПЕЦІАЛЬНІ ВИДИ ЕКСПЕРТИЗ У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

Тема 1

НЕПРОДОВОЛЬЧІ ТОВАРИ ЯК ОБ'ЄКТИ СПЕЦІАЛЬНИХ ВИДІВ ЕКСПЕРТИЗИ У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

Лабораторне заняття 4

Експертиза кількості та якості непродтоварів у міжнародній торгівлі

Мета роботи: вивчити порядок проведення товарознавчої експертизи непродовольчих товарів, особливостей перевірки кількісних характеристик та якісних показників непродтоварів у міжнародній торгівлі. Навчитися оформлювати документацію за результатами експертизи.

Матеріальне забезпечення: Інструкція «Про порядок проведення товарної експертизи експертами ТПП України», нормативні документи на різні групи непродтоварів

Час проведення: 4 години

Питання для підготовки з теми та контролю знань студентів

- За яких причин упакування непродтоварів може бути пошкоджене?
- Охарактеризувати основні етапи експертизи непродтоварів.
- Від чого залежить вибір умов транспортування непродтоварів?
- Основні чинники, що впливають на якість непродтоварів.
- Якими документами може бути передбачена вибіркова перевірка кількості непродтоварів?
- Дати визначення поняттю експертиза непродтоварів за комплектністю.
- Назвіть основні способи визначення якості непродтоварів у міжнародній торгівлі

Завдання 1. Експертиза кількості непродтоварів у міжнародній торгівлі

До експертизи надходять непродовольчі товари вітчизняного та зарубіжного виробництва. Для проведення експертизи цих товарів експерти застосовують нормативні документи:

1. Для проведення експертизи кількості вітчизняних непродтоварів:

- комерційні договори;
- технічні умови;
- Інструкцію про порядок проведення експертиз у ТПП України.

2. Для проведення експертизи кількості непродтоварів закордонного виробництва:

- контракти з іноземними постачальниками в частині технічних умов;
- Інструкцію про порядок проведення експертиз у ТПП України.

Особливу увагу приділяють експертизі кількості товару у пошкодженій упаковці, розпакованому вигляді, без упакування.

Необхідно проаналізувати розділи нормативної документації щодо порядку визначення кількості різних видів непродовольчих товарів та результати оформити у таблиці 5.1.

Таблиця 5.1 – Особливості визначення кількості непродовольчих товарів під час проведення товарознавчої експертизи

№ з/п	Найменування товару	Нормативний документ (назва, номер)	Розділ, п. п. за нормативним документом	Метод перевірки кількості товарів
1	2	3	4	5

Завдання 2. Експертиза комплектності непродтоварів

Окремі групи непродовольчих товарів можуть задовольняти попит споживачів тільки при наявності комплекту, тобто всіх необхідних елементів даного товару. Група складно технічних побутових товарів має набір функціональних елементів, які забезпечують повноцінне застосування і виконання різних видів робіт пирососів, пральних машин, холодильників тощо.

Для меблевих товарів важливими комплектуючими є: кріпильна фурнітура, додаткові деталі для трансформації, скло, дзеркала та інші. Також комплектація деталями необхідна для ремонту і подовження терміну придатності непродтоварів. Так, для комп'ютерної техніки, побутової радіоелектронної апаратури важливим є наявність у комплекті до основних виробів – запасних деталей; радіодеталей; елементів, що забезпечують живлення цих товарів.

Необхідно на прикладі різних груп комплектних непродтоварів визначити вплив комплектності на споживні властивості цих товарів. Результати самостійної роботи оформити у таблиці 5.2.

Таблиця 5.2 – Особливості впливу комплектності непродтоварів на їх споживні властивості

Вид комплектних непродтоварів	Групи споживчих властивостей непродтоварів				Висновок
	Функціональні	Ергономічні	Естетичні	Надійність	
1	2	3	4	5	6
1. Меблеві товари	Наявність у комплекті кріпильної фурнітури та додаткових елементів дає змогу з'єднувати деталі меблів і отримувати різні за функціональним призначенням види меблів	З комплектом додаткових матеріалів можна створювати додаткові види меблів(трансформувати), робити зручні деталі	Комплектність створює цілісність композиції меблів, сприяє утворенню стилю та оригінального зовнішнього виду товарів	Довговічність меблів на пряму залежить від комплекту матеріалів для ремонту, своєчасної заміни зношених елементів	Комплектність меблів є необхідною складовою їх якості. Жодна група споживчих властивостей не виявляється без комплекту необхідних матеріалів та деталей для меблів

Експертиза комплектності непродтоварів призначається для товарів, споживні властивості та якість яких залежить від їх комплектності.

Завдання 3. Експертиза якості непродтоварів

Якість непродтоварів визначається різними способами, загальноприйнятими у міжнародній практиці. До основних з них відносяться: за стандартами, за технічними умовами, за зразками-еталонами. Існують також специфічні, більш вузькі способи визначення якості, які застосовуються рідко, за певних умов: за вмістом окремих елементів, за описом тощо.

Експертиза якості вітчизняних непродтоварів здійснюється відповідно вимогам стандартів, технічних умов, зразків-еталонів, договірних зобов'язань, Інструкції про порядок проведення експертиз у Торгово-промислових палатах України.

Непродовольчі товари закордонного виробництва перевіряються з якості за вимогами контрактів (розділу «Технічні умови»), за зразками-еталонами, за Інструкцією про порядок проведення експертиз у Торгово-промислових палатах України.

Залежно від завдання, яке поставив перед експертом замовник, експертиза якості непродовольчих товарів може здійснюватися у таких напрямках:

1. Експертиза пакування, маркування, умов зберігання та їх впливу на зміну якості товару.
2. Експертиза сировинного складу та способу виробництва товарів.
3. Експертиза показників якості, які характеризують споживні властивості товару.
4. Експертиза дефектів товару, їх оцінка та аналіз впливу на якість товару в цілому.

Необхідно підібрати нормативну документацію і проаналізувати вимоги до якості, методи і методики визначення якості певного зразка непродовольчих товарів, запропонованих викладачем. Оформити у довільній формі.

Зробити висновок за результатами лабораторного заняття.

Тема 2 ПРОДОВОЛЬЧІ ТОВАРИ ЯК ОБ'ЄКТИ СПЕЦІАЛЬНИХ ВИДІВ ЕКСПЕРТИЗИ У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

Лабораторне заняття 5

Експертиза кількості та якості продтоварів у міжнародній торгівлі

Мета: вивчити порядок проведення товарознавчої експертизи продтоварів, особливостей перевірки кількісних характеристик та якісних показників харчових продуктів. Навчитися оформлювати документацію за результатами експертизи в міжнародній торгівлі

Матеріальне забезпечення: Інструкція «Про порядок проведення товарної експертизи експертами ТПП України», нормативні документи на різні групи продтоварів

Час проведення: 4 години

Питання для підготовки з теми та контролю знань студентів

- З яких етапів складається експертизи кількості продтоварів?
- Охарактеризувати особливості експертизи документів під час експертизи кількості продтоварів
- В чому полягає кількісна оцінка товарів в експертних дослідженнях?
- Методи експертної перевірки кількості продтоварів.

- Які види перевірки кількості продтоварів застосовуються в експертизі, в чому їх сутність?

- Дії експерта при невідповідності фактичної кількості товару даним супровідних документів та (або) маркуванню.

Завдання 1. Технологія проведення експертизи кількості продтоварів в міжнародній торгівлі

1. За Інструкцією «Про порядок проведення товарної експертизи експертами ТПП України», визначити дії експерта за основними етапами експертизи кількості товарів. Результати оформити в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 – Характеристика основних етапів експертизи кількості продтоварів

№ з/п	Основні етапи експертизи кількості	Характеристика за Інструкцією
1	Пред'явлення експерту оригіналів документів	
2	Візування та перевірка документів	
3	Перевірка робочого місця	
4	Огляд приміщення та товару	
5	Кількісна оцінка товару	

2. За нормативною документацією на різні групи продтоварів вибрати та проаналізувати методи перевірки кількості продтоварів, оформити у таблиці 4.2.

Таблиця 4.2 – Методи кількісної оцінки продтоварів, регламентовані нормативними документами

№ з/п	Номер і назва нормативного документу	Метод кількісної оцінки товарів	Сутність методу
1	2	3	4

Завдання 2. Технологія проведення експертизи якості продтоварів

Проведення експертизи якості продтоварів складається з таких етапів:

1. Ознайомлення експерта з нормативними документами з якості продтоварів, вимогами з пакування, маркування та методами дослідження показників якості продтоварів.

2. Ознайомлення з товарно-супровідними документами.

3. Вибір способу визначення якості продтоварів.

4. Визначення ідентифікаційних ознак партії товарів.

5. Визначення виду перевірки якості: вибіркової, суцільної.

6. Вибір показників та методу (методів) перевірки якості продтоварів.

7. Огляд транспортної та споживчої тари.
8. Встановлення однорідності партії продтоварів.
9. Експертне дослідження якості партії товарів.
10. Оформлення акту експертизи.

Дати коротку характеристику кожного етапу експертизи якості продтоварів. Записати у довільній формі.

За нормативною документацією на різні групи продтоварів вибрати та проаналізувати методи перевірки якості продтоварів, оформити у таблиці 4.3.

Таблиця 4.3 – Методи оцінки якості продтоварів, регламентовані нормативними документами

№ з/п	Номер і назва нормативного документу	Метод оцінки якості товарів	Сутність методу
1	2	3	4

Зробити висновок за результатами лабораторного заняття.

Тема 4 ЕКСПЕРТИЗА КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ І ТОВАРІВ РУЧНОЇ РОБОТИ У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

Практичне заняття № 5

Експертиза культурних цінностей у міжнародній торгівлі

Мета: ознайомитись з основними законодавчими, нормативними документами, які регламентують порядок здійснення експертизи та контролю за переміщенням культурних цінностей, правилами оформлення дозвільних документів на право вивезення культурних цінностей.

1. Теоретичні відомості

Вивчення теми базується на діючих нормативних актах щодо порядку здійснення митного оформлення та пропуску через митний кордон України культурних цінностей при ввезенні на територію України; при вивезенні, тимчасовому вивезенні за межі України; при переміщенні транзитом; при пересиланні в міжнародних поштових відправленнях. В першу чергу це Закон України «Про ввезення, вивезення та повернення культурних цінностей», що регулює відносини, пов'язані з вивозом, ввозом, поверненням культурних цінностей і спрямований на охорону культурної спадщини й розвиток міжнародного співробітництва України в сфері культури.

Спеціальним уповноваженим органом контролю за вивезенням, ввезенням і поверненням культурних цінностей є Державна служба контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України при Міністерстві культури і мистецтв України. Згідно Положення про Державну службу контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України в компетенцію цього органу входить: забезпечення проведення державної експертизи культурних цінностей, заявлених до вивезення (тимчасового вивезення), та при поверненні після тимчасового вивезення; розгляд клопотання власників культурних цінностей або уповноважених ними осіб; приймання рішення про можливість вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей; видача свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей; реєстрація ввезених (тимчасово ввезених) культурних цінностей; складання переліки культурних цінностей, що вивозяться (тимчасово вивозяться), і встановлення режиму тимчасового вивезення; здійснення необхідних заходів щодо повернення викрадених, незаконно вивезених та евакуйованих і не повернутих культурних цінностей; тощо.

Порядок оформлення дозволу на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей взагалі, і окремих видів визначають Інструкція про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України, Інструкція про порядок переміщення через державний кордон України текстових, аудіо- та аудіовізуальних матеріалів, Постанова Кабінету міністрів України «Порядок вивезення за межі України державних нагород з дорогоцінних металів та / або дорогоцінного каміння», та наказ Міністерства культури «Про затвердження зразків паспортів на смичкові музичні інструменти і смички та переліку державних установ, яким надається право проведення державної експертизи смичкових музичних інструментів і смичків».

В цих нормативних документах регламентується порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення тих чи інших культурних цінностей за межі держави, контроль за їх переміщенням через державний кордон фізичними, юридичними особами.

2. Порядок виконання роботи

1. Ознайомтеся з теоретичним матеріалом щодо порядку проведення експертизи культурних цінностей у міжнародній торгівлі.

2. Проаналізувати нормативні акти щодо порядку здійснення експертизи та контролю за переміщенням культурних цінностей.

3. Розв'яжіть нижченаведені завдання.

Завдання № 1

При здійсненні митного контролю був затриманий громадянин України, прибуваючий із Чехії. Серед його речей була виявлена колекція поштових марок і листівок у кількості 3100 одиниць.

1. Визначити дії інспектора митниці при виявленні ним під час здійснення митного контролю зазначених предметів.

2. Кваліфікуйте дії громадянина відповідно до чинного законодавства.

Завдання № 2

На митному посту Харківської митниці при проведенні митного контролю автомобілю громадянина М., якій крокував до Польщі, виявлені не задекларовані 4 монети з жовтого металу номіналом 5 рублів з силуетом царя Миколи II і двоголового орла.

Визначити дії інспектора митниці.

Визначити порядок проведення опису і оцінки вилучених цінностей.

Завдання № 3

Під час здійснення митного контролю у гр. К виявлені нагороди без супроводжувальних документів, не задекларовані.

Визначити дії інспектора митниці.

Визначити порядок складання протоколу про порушення митних правил.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основна література

1. Експертиза та митне оформлення товарів : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти / А. А. Мазаракі, Н. В. Мережко, Н. В. Калуга та ін.; за ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2019. – 368 с.
2. Тіхосова Г. А. Митний контроль та експертиза товарів : навч. посіб. / Г.А. Тіхосова, О.М. Вербицький, Є.О. Калінський. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. – 312 с.
3. Перспективи розвитку системи податкових та митних експертиз в Україні: концептуальний підхід / Сушкова О. Є., Ємець А. В., Пунда О. О. та ін.; за заг. ред. О. Є. Сушкової. Ірпінь: ФОП Мельник А. А., 2019. – 104 с.
4. Вирішення міждержавних спорів у Світовій організації торгівлі : навчальний посібник у 3-х т. Т. 3 / С. Г. Осика, В. В. Коновалов, О. О. Бакалінська. – Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2019. – 248 с.
5. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

Додаткова література

6. Науменко В. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні / В. П. Науменко, П. В. Пашко, В. А. Руссков. – Київ : Знання, 2004. – 403 с.
7. Коломієць Т. М. Експертиза товарів : підручник / Т. М. Коломієць, Н. В. Притульська, О. Л. Романенко. – Київ : КНТЕУ, 2007. – 274 с.
8. Додін Є. В. Експерт та спеціаліст у митній справі України : навчальний посібник / Є. В. Додін. – Одеса, 2004. – 72 с.
9. Батутіна А. П. Експертиза товарів : навчальний посібник / А. П. Батутіна, І. В. Ємченко. – Київ : ЦУЛ, 2003. – 278 с.
10. Міжнародна торгівля : підручник / Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова, М. І. Барановська та ін. – Київ : ЦУЛ, 2011. – 512 с.
11. Дем'янюк О. Б. Митне адміністрування : навч. посіб. / О. Б. Дем'янюк, С. Д. Герчаківський. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 328 с.
12. Мережко Н. В. Митна справа : підручник / Н. В. Мережко, П. В. Пашко, О. В. Рождественський. – Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2016. – 572 с.
13. Митний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-15>

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ.....	5
Тема 1. Основні класифікаційні системи і товарні номенклатури в міжнародній торгівлі.....	5
Практичне заняття № 1. Визначення коду товарів, що перетинають кордон України, згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД)	5
Лабораторне заняття № 1. Експертиза відповідності кодів товарів товарній номенклатурі зовнішньоекономічної діяльності.....	9
Тема 2. Експертиза кількості та якості товарів, сертифікація й оцінювання вартості товарів у міжнародній торгівлі	10
Практичне заняття № 2. Оцінювання вартості товарів у міжнародній торгівлі.....	10
Лабораторне заняття № 2. Сутність та основні поняття товарознавчої експертизи в міжнародній торгівлі.....	11
Тема 3. Митна експертиза товарів	14
Лабораторне заняття № 3. Правила проведення експертизи вантажів. Особливості експертизи вантажів, які надійшли залізничним та автомобільним видами транспорту	14
Тема 4. Експертизи, пов'язані із забезпеченням нетарифних методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності	16
Практичне заняття № 3. Електронні системи розрахунку за товари і послуги	16
Тема 5. Експертиза походження товарів.....	19
Практичне заняття № 4. Експертиза походження товарів.....	19
РОЗДІЛ 2. СПЕЦІАЛЬНІ ВИДИ ЕКСПЕРТИЗ У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ	21
Тема 1. Непродовольчі товари як об'єкти спеціальних видів експертизи у міжнародній торгівлі.....	21
Лабораторне заняття № 4. Експертиза кількості та якості непродтоварів у міжнародній торгівлі	21
Тема 2. Продовольчі товари як об'єкти спеціальних видів експертизи у міжнародній торгівлі.....	24
Лабораторне заняття № 5. Експертиза кількості та якості продтоварів у міжнародній торгівлі	24
Тема 4. Експертиза культурних цінностей і товарів ручної роботи у міжнародній торгівлі.....	26
Практичне заняття № 5. Сутність та основні поняття товарознавчої експертизи в міжнародній торгівлі.....	26
МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	29

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимі

Чуйко Марина Миколаївна

ЕКСПЕРТИЗА ТОВАРІВ В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

Методичні вказівки
до проведення практичних і лабораторних занять
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
денної та заочної форм здобуття освіти за
спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля»

В авторській редакції

Підписано до розміщення 28.02.2025. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 0,87. Обсяг 0,784 Мб. Зам. № 73/25.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна